

Cholnoky Jenő Karszt- és Barlangkutató Pályázat - 2021

Pócsakői - víznyelőbarlang feltárás története a kezdetektől.
Kutatása, geológiai, morfológiai, hidrologiai vizsgálata.
Valamint a legújabb áttörés dokumentálása.
2018-2020 évben

2020-as új feltárás egy gyönyörű cseppköves terme.

Tartalomjegyzék

<i>A barlang elhelyezkedése.....</i>	<i>3</i>
<i>Kataszteri lapja.....</i>	<i>4</i>
<i>Geológiai összefüggései.....</i>	<i>10</i>
<i>Hidrológiai összefüggései.....</i>	<i>11</i>
<i>Biológiai megfigyelések.....</i>	<i>13</i>
<i>Feltárás története 2016-ig.....</i>	<i>16</i>
<i>Kutatás történet 2016 - 2019-ig.....</i>	<i>17</i>
<i>2020-as áttörés</i>	<i>18</i>
<i>A barlang teljes ismertetése morfológia és bejárás szempontjából.....</i>	<i>19</i>
<i>Hogyan tovább?.....</i>	<i>32</i>
<i>A barlang térképi dokumentációja.....</i>	<i>33</i>
<i>Irodalom.....</i>	<i>36</i>
<i>Köszönetnyilvánítás.....</i>	<i>37</i>

A barlang elhelyezkedése

Kataszteri szám: 5452/14

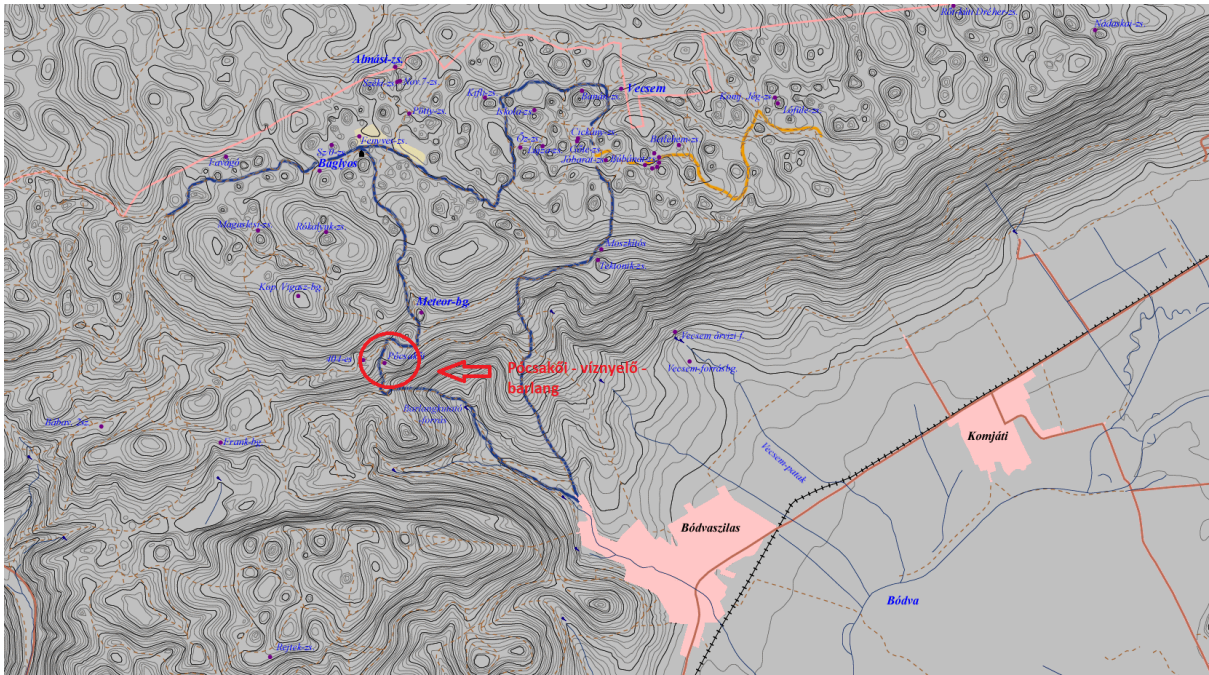
Név: Pócsakői-víznyelőbarlang

Szinonima: Pócskői-víznyelő, N/4 4.

Megye: Borsod-Abaúj Zemplén Megye

Település: Bódvaszilás

Tájegység: Aggteleki-karszt, Alsó-hegy

Pócsakői-víznyelőbarlang Alsó-hegy térképén.

Kataszteri lap

1985 -ös felvételezés alapján

Barlang nyilvántartólap és leírás

1. Kataszteri szám: 5452/14

2. Név: Pócsakői-víznyelőbarlang

3. Szinonima: Pócsakői-víznyelő, N/4

4. Megye: Borsod-Abaúj Zemplén Megye

5. Település: Bódvaszilás

6. Tájegység: Aggteleki-karszt, Alsó-hegy

7. Bejárati adatok:

a./ Azonosítás: Az *Bódvaszilás*tól ÉNy-ra 2500 m-re található a fennsíkperemi első víznyelő aljában.

b./ Koordináták: x y z: 380 m

c./ Helyrajzi szám:

d./ Környezeti jelleg - tágabb környezet: hegytetőn, hegygerincen, hegyoldalon, völgytalpon, völgyfőben, vakvölgyben, töbrben, sík terepen, kőfejtőben, egyéb

e./ Környezeti jelleg - közvetlen környezet: sziklafalban, sziklafal tövében, sziklakibúvásban, erdőben, cserjésben, nyílt terepen, lakóterületen, egyéb

f./ Szélesség: 0,8x0,7 m magasság: —

g./ Jellege: természetes, átalakított, bontott, mesterséges, elfalazott, beomlott, berobbantott, egyéb

h./ Alakja: hasadék, íves, kör, ovális, háromszög, négyszög, rétegrés-jellegű, szabálytalan, egyéb

i./ Tengelyirány: horizontális, emelkedő, lejtő, függőleges

8. Hossz: 87,1 m

Az adat megbízhatósága: becsült, vázlatosan felmért, részletesen felmért

9. Függőleges kiterjedés (a főbejárathoz képest): -51 m

b./ Magasság: m c./ Mélység: -51 m

d./ Az adat megbízhatósága: becsült, vázlatosan felmért, részletesen felmért

10. Maximális horizontális kiterjedés: 35 m

11. Befoglaló kőzet

a./ Kora: triász

b./ Típusa: mészkő, dolomit, márga, mésztufa, homokkő, konglomerátum, lösz, egyéb

c./ Formáció:

12. Genetikai jellemzők

a./ szingenetikus: —

b./ Posztgenetikus: víznyelőbarlang

preformáló tényező: tektonika, réteghatár, rétegződés

c./ üregkialakító hatás: tektonikus elmozdulás, áltektónikus mozgás, defláció, folyóvízi erózió, abrázio, jégerózió, kifagyásos aprózódás, omlás, mesterséges, korrózió;

befolyó-, átfolyó-, kifolyó víz - aktív, időszakos, inaktív; leszálló szivárgó víz - aktív,

időszakos, inaktív; karsztvízszint alatti oldódás - aktív, időszakos, inaktív;

13. Jelleg

1. Térforma: sziklaodú, sziklaeresz, sziklakapu, kőfülke, hasadék, átjáró, rétegrés, egyszerű, egyenes, többszintes, elágazó, hálózatos, akna, aknarendszer, szövevényes, térbeli labirintus,

2. Lejtésviszonyok: vízszintes, lejtős, emelkedő, változó, lépcsős, függőleges

3. Jellemző szelvénytípus: hasadék, lapító, alagút, kör, ellipszis, szilvماغ, lóhere, kulcslyuk, szabálytalan,

14. Morfológiai elemek:

a./ Nagyformák: kürtő, akna, meander, gömbfülke, egyéb

b./ Kisformák: gömbüst, anasztomózis ill. pendant, mennyezeti csatorna, mennyezeti sík, szinló, csorga, evorziós üst, hullámkagyló, ujjbegykarr, kannelura, hieroglifa, egyéb

c./ Befoglaló kőzetanyaghoz kapcsolódó elemek: vetőtükör, breccsazona, boxwork-szerkezet. kalcittelér, barittelér, kiprepaládott rétegfelület, rétegfelület, tűzkő, limonit, ősmaradványok, őskarsztos üledékkitöltés, kovásodás, egyéb

d./ Üledékkitöltés morfológiai elemei: inaktív patakmeder, kavicsterasz, egyéb kitöltési szint maradványa, száradási repedés, kicsepegéses "kutak", vermikuláció, egyéb

15. Szervetlen kitöltés

a./ Ásványkitöltés: függő-, álló-, szalmacseppkő; cseppkő -léc, -zászló, - függöny, - dob, -oszlop, -lefolyás, -bekérgezés, -medence, -csésze, -szinló, -bocskoros és galléros cseppkő;

cseppkőbaldachin, -lámpa; mésztufagát; heliktit, mikrotetaráta, barlangi gyöngy, csepegő- ill.

folyóvízi kiválások visszaoldódása, montmilch, lublinit, szegfűkalcit; borsókó: "kristályos", típusos (gömbös), korall-borsókó; egyéb borsókó; karfiol, felhőkalcit, kalcitlemez, karácsonyfa,

apadási szinló, kalcitszivacs, aragonit, magnézium-karbonátok, felnőtt romboédes kalcit,

felnőtt szkaleóédes kalcit, felnőtt barit; gipsz; aprókristályos (alabástrom), rostos-tűs,

makrokristályos; limonit, fekete (Fe-Mn?) leradódás, jég, antropogén mészkiválás; egyéb

b./ Törmelékes helyben keletkezett: omladék, kőzettörmelék, cseppkőtörmelék, egyéb

ásványkiválás törmeléke, mészkőkavics, (vagy más befoglaló kőzet esetén annak kavicsa),

befoglaló kőzet oldási maradéka, befoglaló kőzet ősmaradványai, befoglaló kőzetből

kimállott egyéb anyagok, egyéb

c./ Törmelékes behordott: kvarckavics, egyéb kavics, homok, agyag, iszap, lösz, egyéb.....

16. Szerves kitöltés

a./ Talaj, humusz: van

b./ Növény - fosszilis (jellege, kora):.....

c./ Növény - recens: avar, növénytörmelék, baktérium, gomba, alga, moha, haraszt magasabb rendű, lámpaflóra,

d./ Állat – fosszilis(korral): puhatestű, hal, kétéltű, hüllő, madár, denevér, egyéb kisemlős, növényevő nagyemlős, ragadozó nagyemlős, egyéb,

e./ Állat - recens: alacsonyrendű, féreg, puhatestű, rák, pók, rovar, hal, kétéltű, hüllő, madár;

denevér - guánó, -csont, dög: téli állomány: -nyári állomány, egyéb kisemlős, nagyemlős, -növényevő, ragadozó,
f./ Antropogén - fosszilis: tűzhely, eszköz - csont, kő, fém; cserép, ékszer, kultikus emlék, településnyom, ipar, csontlelet, stb.....; kora:
g./ Antropogén – recens (1918-ig): cserép, eszköz, ékszer, érme, csontlelet, feliratok,.....
h./ Antropogén - recens, jelenkori: tüzelőhely, kormozás, hulladék, feliratok, egyéb.....

17. Csepegő vizek: Időszakos, állandó:

18. Folyó vizek:

a./ Patak (aktivitás, átlagos, max. hozam):

b./ Forrás (aktivitás, hozam, hőfok):

c./ Víznyelő (aktív, időszakosan aktív, inaktív):

d. Vízesés: időszakos, állandó;..... helye.....ésésmagassága.....

e./ Szifon: időszakos, állandó, helyzete:

19. Állóvizek: időszakos, állandó; helyzete, vízfelülete

20. Karsztvízszint: időszakos, állandó, függő, regionális

2. Hőmérséklete: 3. Maximális tszf. magassága:.....

4. Ingadozás mértéke:

21. Klimatikus összetevők:

a./ Hőmérséklet: b./ Páratartalom: nedves

c./ CO₂-tartalom: d./ Légáramlás:

e./ Radon-aktivitás:

22. Tematikus feldolgozás: kőzetan, ásványtan, tektonika, üledékföldtan, genetika, morfológia

hidrológia, klimatológia, terápia, geofizika, őslénytan, régészet, zoológia, botanika, történet, kutatástörténet, irodalom, térkép, fotó, kataszter, leírás, egyéb,

Barlangleltári szám:

23. Megismerése:

a./ Felfedezés éve, szakaszossága: 1961, 1963 VI.....

b./ Felfedezője: Dénes György, VMTE; Frojimovics G. és társai.

c./ Első irodalmi említése: 1965 (Hidrológiai Közlöny).....

24. A látogatás objektív feltételei:

1. Bejárat megközelíthetősége: gépkocsival, terepjárával, jelzett gyalogösvényen, könnyű sétával, nehéz (meredek, stb.) terepen, sziklamászással, technikai eszközökkel

2. A barlang járhatósága, felszerelésigénye: könnyen, mászással, alapfelszereléssel, technikai eszközökkel, egyes járatokban járhatatlan, (kapaszkodó kötéll szükséges).....

25. A látogatás szubjektív feltételei: szabadon látogatható, meghatározott időben és módon,

engedéllyel,

26. Kiépítés célja, éve: nincs

27. Lezárás: nincs

a./ Célja(i): idegenforgalom, természetvédelem, gyógyászat, vízgazdálkodás, tudományos kutatás, életvédelem, stb.

b./ Jellege: faajtó, rácsajtó, vaslemez-ajtó, stb.

Éve: Állapota:

28. Épített műtárgyak: (hossza, állapota, anyaga) járda, korlát, lépcső, hid, létra, bejáratú táró, rács, mesterséges áttörés, egyéb.....

29. Vezetékes műtárgyak (állapota, hossza, anyaga): világítás, vízvezeték, stb.....

30. Műszerek: hőmérő, csepegésmérő, vízhozam, vízszintregisztráló, radonnyomdetektor, stb.....

31. Ideiglenes jellegű műtárgyak: járóútvonal (karókkal v. szalaggal jelölt), fix kötéll, drótkötél, fix nitt, kötélhágcsó, létra, egyéb (hossz, állapot):.....

32. Jogi státusz: kiemelt jelentőségű, gyógybarlang, régészeti-őslénytani védettség

33. Adminisztratív státusz

a./ Illetékes természetvédelmi hatóság: Aggteleki Nemzeti park

b./ Vagyongkezelő és címe:

d./ hasznosító, címe, engedély száma:

34. Felszín státusza

c./ Védettség, jogszabály száma:.....

d./ Nem védett felszín korlátozásai:

f./ Bejárat tulajdonjogi helyzete:

g./ Gazdasági jelleg: erdő.....

35. Veszélyeztető tényezők és mértékük: idegenforgalom, turizmus, barlangjárás, feltáró kutatás, bányászat, szennyvíz, hulladék, önkényes használat, honvédség, építkezés, erdőgazdálkodás, mezőgazdaság, vízgazdálkodás, ásványgyűjtés, feltöltődés, beomlás, egyéb,

36. Természetes állapot:

1. Általános kép: gyakorlatilag érintetlen, kis mértékben vagy alapvetően változtatott

2. Ásványkiválások: gyakorlatilag érintetlen, kis mértékben rongált, erősen rongált

3. Aljzat: gyakorlatilag érintetlen, taposott, áthalmozott v. mélyített, burkolt.....

37. Alapadatok

a./ Jellege: írásos dokumentáció nincs, irodalom alapján, kutatócsoport jelentése alapján, BTI kataszteri felvétel alapján, komplex állapotfelvétel alapján

b./ Időpontja: 1995.....

c./ A felvételt készítette: Nyerges Attila

38. c./ Kapcsolódó dokumentumok:

39. Megjegyzések, javaslatok (veszélyeztetettség, védelem, kutatás, megkülönböztetett védelem, egyéb):

- Fotódokumentáció elkészítése.

- Bejáratának biztosítása.

40. A barlang leírása:

Pócsakői-víznyelő

Pócsakői-víznyelő, N/4.

Az Bódvaszilastól ÉNy-ra 2500 m-re található, kb. 380 m tszf. magasságban.

Megközelítés: A barlang markáns, jól fejlett, friss suvadásnyomokkal tarkított víznyelője közvetlen az országos kék turistajelzés mentén fekszik. Mintegy félóra gyaloglással érhető el Bódvaszilasról (1,8 km), az út jobb oldalán találjuk, egy igen meredeken emelkedő útszakaszt követően.

87 m hosszú, kb. -50 m mély. Felső-triász hallstatti mészkőben alakult ki. 1963 júliusában bontással tárták fel a Vörös meteor kutatói (Frojimovics G. és társai).

Maga a barlang a szomszédos 404-es- és Meteor-barlangokhoz hasonlóan, a fennsíki zombolyoktól eltérően időszakosan aktív víznyelő, ez azonban cseppkövekben szegény és nagyrészt omladékos. A Vörös Meteor kutatói 1964 márciusában vízfestéssel igazolták a barlang összeköttetését a Vecsem-forrással, mely 2100 m légvonalbeli távolságra van onnan. A megfestett víz 6 nap múlva jelentkezett a forrásban. Még ezen év nyarán sikerült lejutniuk a -20 m mélységben lévő szűkület átbontásával a ma ismert végpontig (-50 m), ahol a vízben fekvő 8 nap

alatt 4 m-t bontottak előre a huzatos szűk járatban, további tágulatot sejtve. a barlang első térképe 1965-ben készült (Vörös Meteor), majd később, 1992-ben a BEAC is elkészítette részletes felmérését. Veszélyeztetettségét a bejárat zóna és a környező laza üledékek bemosódása, feltöltő hatása jelenti.

A barlang bejárásához szükséges: 10 m kapaszkodókötel (az alsó aknához).

A bejárás út vonal egyértelműen adja magát. Az ácsolat mellett lemászva kezdjük meg túránkat, itt egy agyagos talpú, mosott kövek között vezető járatban haladhatunk töredezett mészkőfalak között. Ez a rész meglehetősen kellemetlenül szűk, overallszagató. Az élvezetek csúcsát a mintegy -20 m mélységben található 1800-os bukóforduló jelenti. Nem sokkal ez után egy háromfokú létrával könnyített lemászáshoz érkezünk, amely a barlang legnagyobb termébe vezet. Ennek alját agyag és kőtörmelék borítja, s néhány kisebb kürtő is indul innen, de ezek pár méter után járhatatlanná szűkülnek. A tereméből néhány keskenyebb rész után elérhetjük az aktív járatot, amely 9 m magas, enyhén meanderezik, és szép cseppkövekkel díszített. Ebben egy -6 m-es letörésen kell lemásznunk, majd még néhány kisebb tereplépcsőt leküzdve a barlang egy egyre szűkülő meanderrel ér véget, amelyben ki-ki lelkesedése és testméretei szerint eltérő távolságra találja meg a barlang végpontját. Azoknak, akik nem érzik magukat biztos mászónak nem árt ha a barlangba egy 10 méter hosszúságú kötelet kapaszkodás vagy biztosítás céljából magukkal visznek.

Geológiai összefüggések

Alsó-hegy, így a Pócsakői-víznyelőbarlang környékét is igen bonyolult földtani szerkezet jellemzi a különböző üledékképződési környezetek miatt, rétegtani és tektonikai szempontból egyaránt.

Általában véve a hegység és a barlang közepidei triász üledékek képezik, amelyek egy lefelé hajló képet mutatnak a területen. Emiatt a fennsík legnagyobb részén a kőzetrétegek közel függőleges helyzetűek, vagy kicsit kibillentek, amik nagyban meghatározzák a felszín alatti karsztjelenségek (barlangok) arculatát.

A területre, illetve a barlangra a triász (210-250 millió éves) kőzetei jellemzőek. Ezek főbb összetevői a Guttersteini, Wettersteini, Hallstatti és Derenki mészkövek, melyek egy felső-perm (250 millió évesnél idősebb) evaporit bázison épülnek fel.

A területet felépítő triász időszak mészköveit akár több ezer méter vastag rétegeit a kedvező életkörülményeket találó korallak és egyéb mészvázú élőlények évmilliókon keresztül építették.

A Pócsakői-víznyelőbarlang a leírások alapján Hallstatti mészkőben keletkezett. Megfigyeléseink szerint a járatok a Hallstatti, illetve Derenki, esetleg Wettersteini mészkő határán képződtek. A felszínen elvéve jellemzi néhány kődarab a Hallstatti kőzet nagyon szép jellegzetes rózsaszín erezetű mészkövét. A barlangban legelőször az un. Hallstatti-teremben találkozunk vele. Addig az omladékban vagy Wettersteini vagy Derenki mészkő darabok találhatóak, illetve lejjebb a nagymértékű cseppkövesedés miatt az alapkőzet nem figyelhető meg. A Hallstatti teremben viszont a két kőzet határának jól elkülönülő részét vehetjük észre.

A barlang un. tanúfalaiban még igen sok egyéb kőzetmaradvány található. Ezek például vulkanit-, kvarc kavics- és mészkő görgetegek, cseppkő és mésztufa darabok, illetve megkövesedett fák maradványai.

A két fajta mészkő réteg határát jól meg lehet figyelni a Hallstatti-teremben. Jobb oldalt a Hallstatti mészkő, baloldalt a Derenki. Fent az össze cementálódott tanúfal kitöltésének egy részlete látható.

Hidrológiai összefüggések

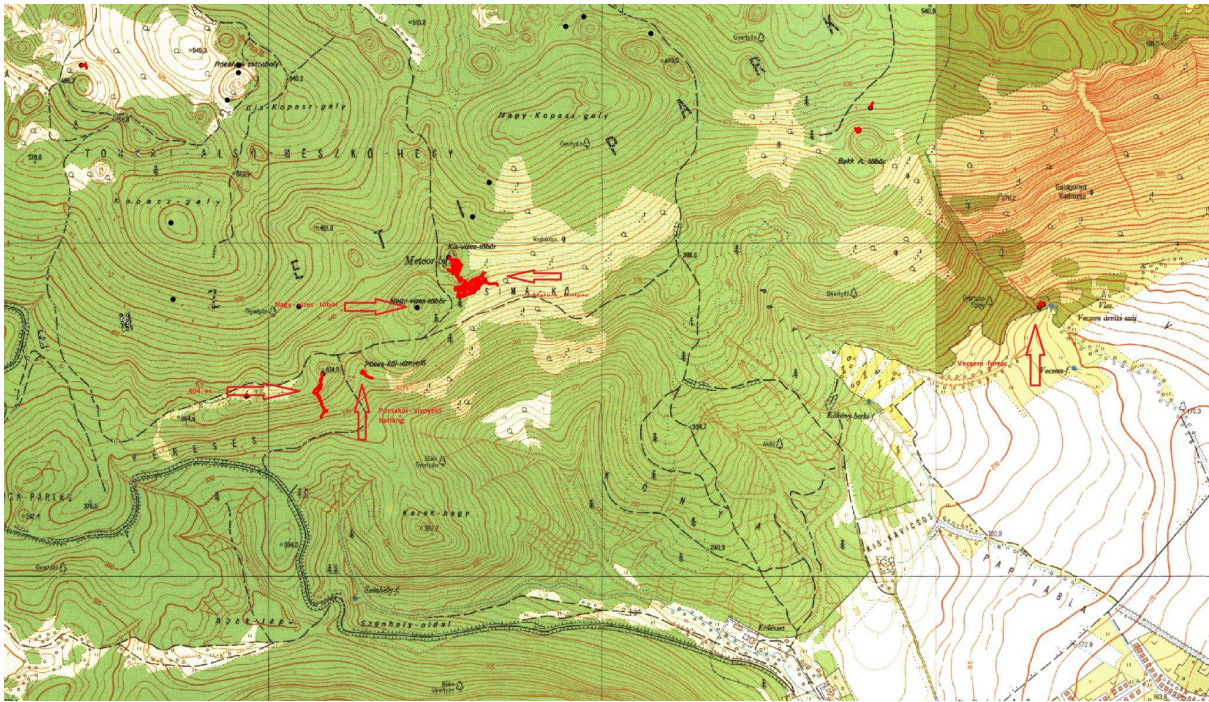
A Pócsakői-víznyelőbarlang Alsó-hegy viszonylag kevés patakos barlangjainak az egyike. A fennsíkon általában zsombolyokat találunk, de Bódvaszilas fölött több víznyelő jellegű barlang is kialakult. Ezek egy jól behatárolható területen azonos hidrológiai összefüggéseket mutatnak. A hatvanas években a Vörös Meteor barlangkutatói Dr. Dénes György vezetésével vízfestéssel egy jelentős barlangrendszert mutattak ki. Ezek vize a hegy lábánál fakadó Vecsem-forrásban látnak napvilágot 300 méterrel lejjebb, mint a Kopaszgally-oldali 2. számú víznyelőbarlang bejárati nyelője.

A vízrendszer főbb elemei: A 404 m-es tszf magasságban elhelyezkedő Kopaszgally-oldali 2. számú víznyelőbarlang, ismertebb nevén 404-es. Az alatta 50 méterrel elhelyezkedő Pócsakői-víznyelőbarlang. Majd a hegyen feljebb található Nagy-vizestöbri-víznyelőbarlang. És végül a legmagasabban nyíló Meteor-barlang.

Ez a négy barlang a vízfestések alapján egy hidrológiai rendszert alkotnak.

A pályázatban ismertetett barlang bejárata és a Vecsem-forrás között 2100 méter légvonalbeli- és 200 méter szintbeli különbség található. A barlang 380 méter tszf. magasságban, a forrás 180 méter tszf. magasságban található.

Pócsakői-víznyelőbarlangban az év nagyrésztében 1-2 liter/perc hozamú erecske található, ami csak jelentős és hosszantartó esőzések hatására növekszik meg 10 - 20 liter/perc hozam környékére. Ilyenkor a bejárati nyelőn keresztül is víz folyik a barlangba, eláztatva a végpontra igyekvő kutatót.

Víznyelő barlangok Bódvaszlas felett

Biológiai megfigyelések

A barlangban viszonylag szegényes faunát találhatunk. A bejárati teremben (Salamandra-terem) időszakosan nagyobb létszámú, 10-15 példányos foltos szalamandra-csoportosulás (*Salamandra salamandra*) található.

Denevérekből eddigi megfigyelések alapján csak a kis patkósdenevérek (*Rhinolophus hipposideros*) fordultak elő. Télen 20-50 példányt is számoltunk.

A pataokban, illetve a kisebb tócsákban egyéb alsóbbrendű fajokat még nem sikerült megfigyelni.

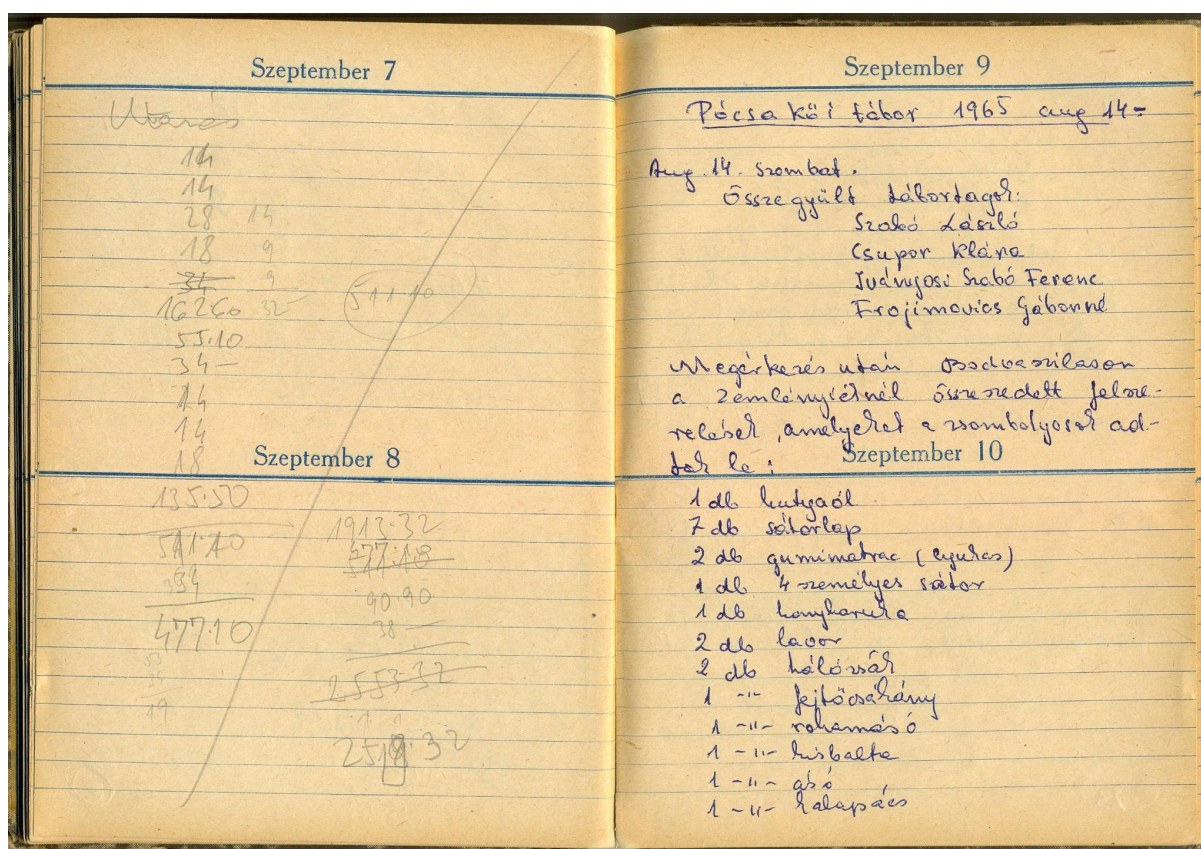
Kis-patkósdenevér a cseppkövön

Salamandra-terem és a névadói.

Feltárás történet 2016 ig

- 1963: Frojimovics Gábor vezetésével a nyári tábor alatt bontással bejutnak a barlang húszméteres mélységébe, itt egy szűkület állja útjukat.
- 1964: Szintén Gábor vezetésével újabb tábor a Pócsakői-víznyelőnél. Ebben a táborban lejutottak a 2020-ig ismert végpontig 57 méter mélységbe. A barlang ekkor 87 méter hosszú volt a felmérések alapján.
- 1965-1968: A Vörös Meteor barlangkutatói többször próbálkoztak a végponti szűk meander tágításával, nagyobb siker nélkül, illetve 1965-ben elkészült az első térkép Frojimovics Gábor irányításával.
- 1972: Szenthe István geológiai megfigyelései a barlangban, illetve felméri a barlangot.
- 1981-1982 között újabb kísérletek a Meteor barlangkutatói révén a barlang alján található kanyargós szűkület tágítására.
- 1992: Nyerges Attila vezetésével a Beac is elkészítette a barlang részletes felmérését.

1965-ös Pócskői kutatótábor Frojimovics Gábor naplójának egy részlete

Kutatás történet 2016 - 2019 ig

2014-2015: Barlang-takarítási akció Alsó-hegyen. Ennek keretében két műszakban kiástuk a barlang régóta eltömődött bejáratát.

2016: Megkaptam a kutatási engedélyt az év második felében. Így csak kisebb tágításra és omlás eltakarításra jutott csak időnk 46 munkaórában.

2017: Ebben az évben teljesen sikerült megszüntetni az omlásokat a barlangban, így a végponti szűk meander (15 x 35 cm) tágításába kezdhettünk bele, amit 12 méter hosszan sikerült járhatóvá tenni. 350 munkaórát töltöttünk bontással. Itt mutatkozott meg először a szilveszteri, Jósvafői kutatótábor haszna, hiszen olykor 6-8 ember dolgozott a bontásban, vizesen, sarasan.

2018-2019: Több hétvége és szilveszteri kutató tábor keretében több mint 1000 munkaórát töltöttünk a végponti meander tágításával. Már 16 méter hosszan ember számára is járható volt ez a rész.

Ideális bontási körülmények. Fő a vidámság

2020 - as áttörés

2020. szeptember 12. Megtörtént a csoda, 6 év és több ezer munkaóra után bejutottunk a Pócsakői-víznyelőbarlang új részeibe. Mintegy 150 méter hosszúsággal és 25 méter mélységgel növeltük a barlang megismert kiterjedését.

Az új rész gyönyörű cseppkövekkel borított folyosójának egy részlete.

A barlang teljes ismertetése morfológia, bejárás és feltárás szempontjából

Pócsakői-víznyelőbarlangba ma már egy szépen kiépített biztonságos, lezárt bejáraton juthatunk be.

A kiépített bejárat.

Nem volt ez mindig így. Egy szűk sáros lukon lehetett bejutni sokáig, ami aztán évekre beomlott. De a barlang-takarítási akció után is arra értünk oda az egyik kutató napon, hogy egy hatalmas farönk, illetve szikladarab zuhant a bejáratba, amit kiemelni nem tudtunk, így betonvassal és hevederrel kellett azt stabilizálni.

Kiépítetetlen bejárat.

A bejárat a nyelő legmélyebb pontján található. Szálkőzetet még nem lehet felfedezni, csak az Alsó-hegyre jellemző agyagos, vörös földet, benne nagy szikladarabokkal.

A bejáraton létrán lemászva egy szűk szikla lapítón átkúszva, kicsi létra segítségével érünk a Salamandra-terembe. Az itt ideiglenesen állomásozó névadó állatkákra a lebújás közben figyelni kell, nehogy rájuk lépjünk. Télen ebben a teremben 10-15 fős kis patkósdenevérek táboroznak.

Elindulva víznyelő omladékában lefelé jutunk el a valamikori hírhedt bukóforduló szűkületéhez. Addig szálban álló mészkővel nem találkozunk, az omladék egy klasszikus víznyelő bejáratát mutatja.

Ma már a bukóforduló a munkánknak köszönhetően kényelmesen járható. Ezen lemászva még egy lebújó után végre elérjük a szilárd kőzetet, amit derenki mészkő alkot. Itt jelennek meg az első cseppkövek.

Ezután egy nyolcméteres lemászás következik melybe a biztonságos közlekedés miatt rögzített létrát helyeztünk el. Ezen lemászva egy kb. 5 méter átmérőjű terembe jutunk, az Erkélyes-terembe. Ez a mi elnevezésünkben a Fröccs-terem. Innen újabb omladékos, de sok helyen cseppkőes falak között jutunk le az engedély megkapása utáni első leszálláskor még beomlott Omladékos-terembe, majd a Toronyhoz. Ennek a résznek a bejáratát is ekkor bontottuk ki. Ezután a nagy folyosó 8 méteres tanúfalához érkezünk, melyet sokáig kötélbiztosítással küzdöttek, küzdöttünk le. Most már itt is létra biztosítja a biztonságos leszállást és a tanúfal védelmét. A terembe lemászva lehet észre venni a Geológia összefüggések részben tárgyalt kőzetek látványos felbukkanását, a Hallstatti-, illetve Derenki mészkő elkülönülését a barlangot kijelölő törés két oldalán. Új nevén ezt a járatot Hallstatti-teremnek nevezzük.

Ha eddig nem tettük meg, itt mindenképpen érdemes felnézni és gyönyörködni a fejünk fölött akár 15 méter magasról is lelógó cseppkőorgiában.

Cseppkőorgia a Hallstatti-terem tetejében.

A teremben a bontási anyag depózásához egy futómacska pályát szereltünk fel, ami nagyon jó szolgálatot teljesített. A bejutás után okafogyottá vált, így azt teljes egészében kiszertük és kiszállítottuk a barlangból. Járat végén közvetlenül a bontási pont előtt a 4 méteres letörést szintén létrával tettük kényelmesebbé. Itt is a fejünk fölött magasra nyúlik a barlangot formáló hasadék cseppkövekkel és heliktitekkel tarkítva. Eddig a barlang járatai keleti irányba tartanak. Innen átvált a hasadék irányítottság északkeletire.

Létrán leászva érjük el az 1964 óta ellenálló 15x35 cm átmérőjű meander bejáratát.

Az elejébe vékony ember néhány métert még belapogatódhatott, de érdemi munkát így végezni nem lehetett. Ezért a tágítást az elejétől kezdtük.

Itt kell megemlítenem, hogy a sikert nem csak a kitartásunk hozta meg (bár hatalmas volt a lelkesedéssel együtt), ez az elődeinknek is megvolt, hanem az új technikai lehetőségeink is segítettek. Akkumulátoros fúrógép lítium ion akkumulátorral, mindenféle pattintó, véső, tágító eszközeink, ledes lámpák és kötéltechnikai eszközök.

Nekiveselkedve a szűk meander bontásának tudatosodott bennünk, hogy itt nem 2-3 méter járatot kell tágítani. Beljebb haladva a bontással derült

ki, hogy kőzetváltással van dolgunk, ezért ez a hosszantartó szűkület. A megtört kőzet szaga alapján Guttersteini mészkőre lehetne gondolni, de a világosabb színe nem erre utal. Ezt csak későbbi vizsgálatokkal lehet kideríteni. Ezen a szakaszon a barlang eddigi hasadék jellege is megszűnik és mintha csak szigorúan korróziós jellege lenne a járatnak. A 19 méter hosszan kitágított kanyargós járat négykézlábazva járható, miközben az alján a törmelékben csordogál a patak. Ezt a meandert a csak Dunántúli-középhegységben fellelhető új barlangokban hívó barátunk tiszteletére Bakonyi betyár-meandernek kereszteltük el.

Ennek a végén lyukadtunk be végre a bontás nélkül járható új rész elejébe. Ez a kereszttségben elődeink tiszteletére Nagy októberi szocialista forradalom 70. évfordulója nevet adtuk.

Itt először négykézláb, majd felegyenesedve pár métert megtéve érintetlen cseppköves járatban, újabb szűkülethez értünk, melyen 1 óra munkával átjutottunk. Itt lebújva 2 méter mély, nagyon szép, jellegzetes eróziós vízjáratba jutunk. Itt találkozunk még megfigyelhető szálkőzettel, melyet fenti részekhez hasonló Derenki mészkő alkot. Aztán a mindent beborító cseppkövek teljesen elfedik a kőzetet. A lemászást támasztott létra segíti.

Kis felmászás után egy kényelmesen állva járható hasadékba jutunk. Itt ismét a tektonikai jelleg dominál a barlangban.

A hasadék alján aktív patakmeder található, de csak pár méteren követhető a víz. Újból találkozunk egy "tanulságos" tanúfallal. Mint a Geológiai részben említettben cseppkő- és mésztufa maradványok, mészkő darabok, illetve különböző vulkanitok, kvarckavicsok is találhatóak a látványos kitöltésben.

Hasadék középső részében élő, részben fosszilis cseppkövek erdejében tudunk továbbjutni. Felületük több helyen csillogóan tiszta, de egyes részeken finom agyag film borítja őket.

Csillogóan tiszta cseppkőlefolyás.

Helyenként oszlopok között kell óvatosan átbújni

Innentől kezdve déli irány jellemzi a barlangot. Sajnos a folyosó újra igen szűkre vált. Elindulva benne bal oldalról az eddigi vizeknél 3-5 literrel nagyobb hozamú oldalág csatlakozik be. Ennek az elejét kitágítva 3 méter

után egy járhatatlan szűk hasadékba jutunk. Tágítását egyelőre nem folytattuk. Eredetére vízfestéssel deríthetnénk fényt. Erre sajnos nincs lehetőségünk. Jöhet a 404-ből vagy a Nagy-vizes-töbörből is.

A kb. 25 méter hosszú járatot Huncut-meandernek hívjuk. A hasadék kb. 8 méter mély, közepén kiszélesedő részén lehet üggyel bajjal közlekedni. Középe felé található egy kisebb terem, amit Vlagyimir Vlagyimirovics Majakovszkij szovjet-orosz költőről, az orosz futurizmus szülőatyjáról neveztem el.

A Majakovszkij-terem teteje.

Huncut-meander egy tágasabb része borsókövekkel

Szép színlős, borsóköves járat. Csak nem kényelmes benne közlekedni.

Sajnos a kis termecske után a folyosó még szűkebb lesz.

Végében újabb járat tágítás után 3 méteres letörés következik. Itt ismét találkozhatunk a barlangra jellemző 2 fajta mészkő (Hallstatti és Derenki) határvonalával. A letörés falait szép korróziós és eróziós jegyek tarkítják.

Itt még csak kötéll és lépőcsavar segíti a közlekedést

A járat egy nagy terembe (kb. 6 méter átmérőjű) folytatódik. Itt is mindet cseppkő borít. A tetejébe a Hallstatti-teremhez hasonlóan hatalmas cseppkőfolyások és zászlók lógnak. Termet a feltárásban részt vevő házaspár 12. házassági évfordulójának tiszteletére Évforduló-teremnek neveztem el.

Évforduló-terem tetejébe kb. 8 méter magasan látunk fel.

Patakocskánk, mely eddig végig alattunk folyt, a terem közepén egy 15x20 cm keskeny lyukban tűnik el csobogva. Sajnos itt már a CO₂ koncentráció is nagyon megnő. A barlang többi részében nem jelentős, 1 térfogat % alatti. Itt a mért érték 2-2,5 térfogat % is volt.

A terem végében cseppkőfolyással borított fal található, melynek Vasfüggöny lett a neve. A terem végében kis szűkület található, melynek lebontása után a Hallstatti- és az Évforduló-teremhez hasonló, 4x8 méter alapterületű, 15 méter magas minden felületén becseppkövesedett termet találtunk. Innen már semmilyen járat, hasadék nem vezet tovább. Az egyébként is magas széndioxid koncentrációban a bent tartózkodó emberek a meglévő kevés oxigént is hamar elhasználják. Ez a terem zsákutca lett. Viszont eddigi legszebb terme a barlangnak. Sajnos idő hiányában fotó és térkép dokumentáció még nem készült róla.

A barlang jelenlegi hossza 237,5 méter. Ismert mélysége 75 méter.

Hogyan tovább?

Mindenképpen folytatni akarjuk a kutatást. Felmászni a Metor-barlangba, valamint kibújni a Vecsem-forráson:)) Ez a jelen pillanatban az utolsó előtti un. Évforduló-teremben eltűnő patak szűk járatának vésését jelenti, valamint az oldalról bejövő ismeretlen víz eredtét is jó lenne felkutatni. Ehhez azonban komoly technikai fejlesztések szükségesek. Széndioxid szint csökkentésére minimum 63 mm átmérőjű kőcsövet kellene a végpontra lehúzni. Felszínen aggregátor, ventilátor. Ezek a hegyen való szállítására terepjáró. Valamint egy 3x4 vagy 3x6 mm -es kábelt is vezetni kéne a járatokon a végponti bontásig, hogy nagyobb teljesítményű vésőgéppel tudjunk dolgozni.

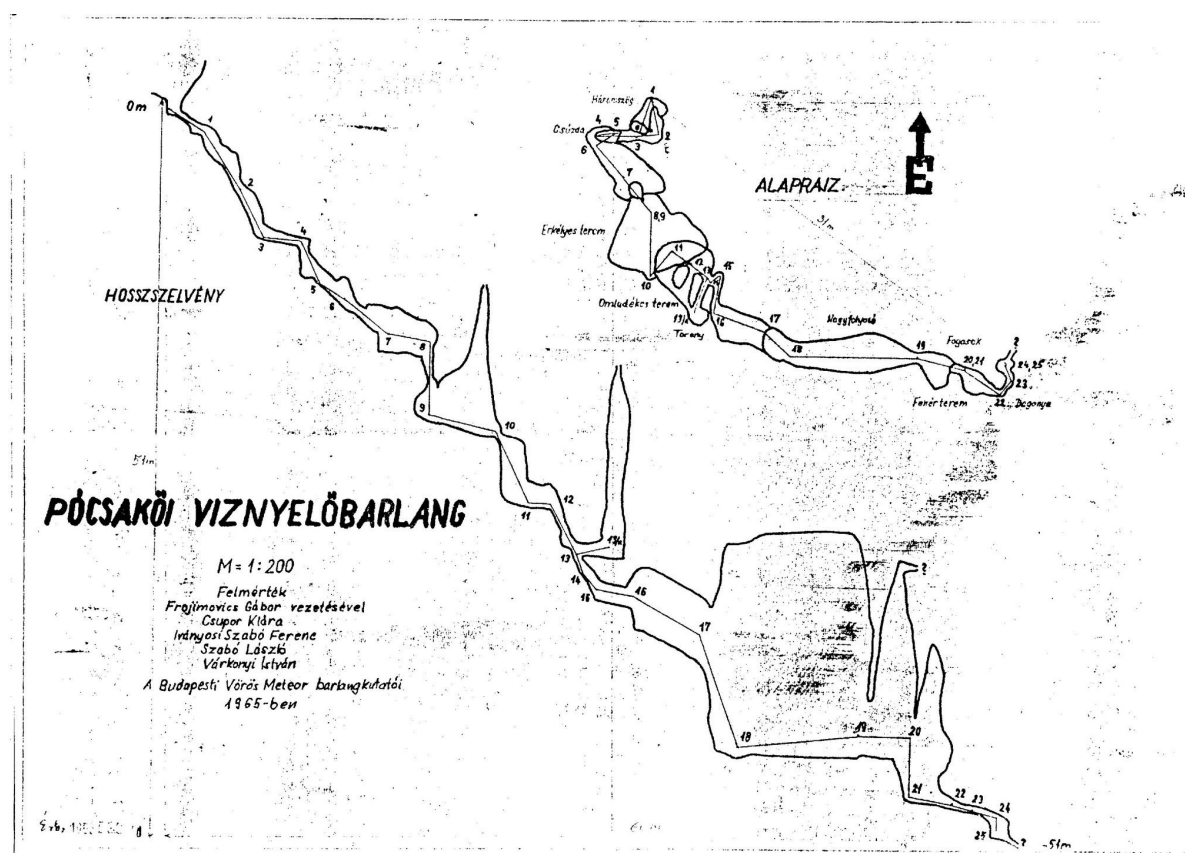
Az anyagi vonzat viszont igen nagy (több százezer forint). Sajnos saját zsebből nehéz előteremteni. Próbálunk pályázatok útján hozzájutni.

Hátra van még a barlang részletes térképrajz dokumentációja, illetve jobb minőségű fényképek készítése. Ezekre a tévesen dátumozott kutatási engedély lejártá illetve, a vírushisztéria miatt nem tudtunk sort keríteni.

Hátra van még a patak hordalék anyagának és eloszlásának feldolgozása, valamint a kérdéses kőzetek vizsgálata.

A barlang térkép dokumentációja

Az első részletes térképet Frojimovics Gábor vezetésével 1965-ben a Vörös Meteor barlangkutatói készítették el. Ennek egy eredeti, szalmiákszeszes másolással készült példányát én is nagy kincsként őrzök.

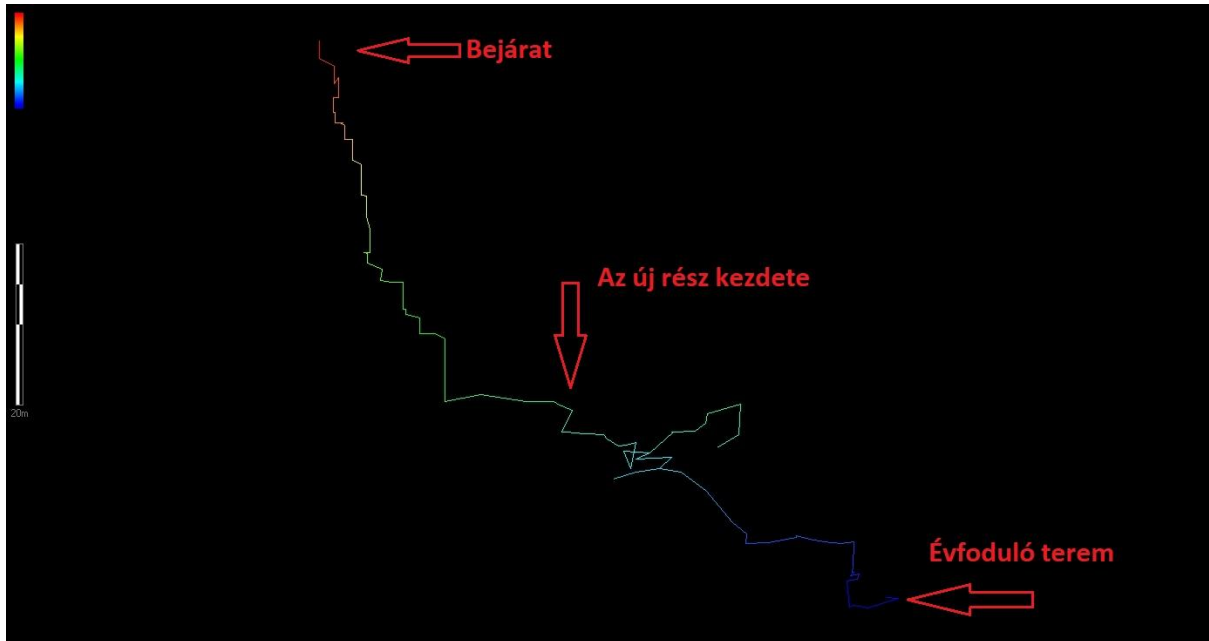
Az 1965 térkép másolata.

1992-ben Nyerges Attila vezetésével a Beac elkészítette az újabb, részletes térképet.

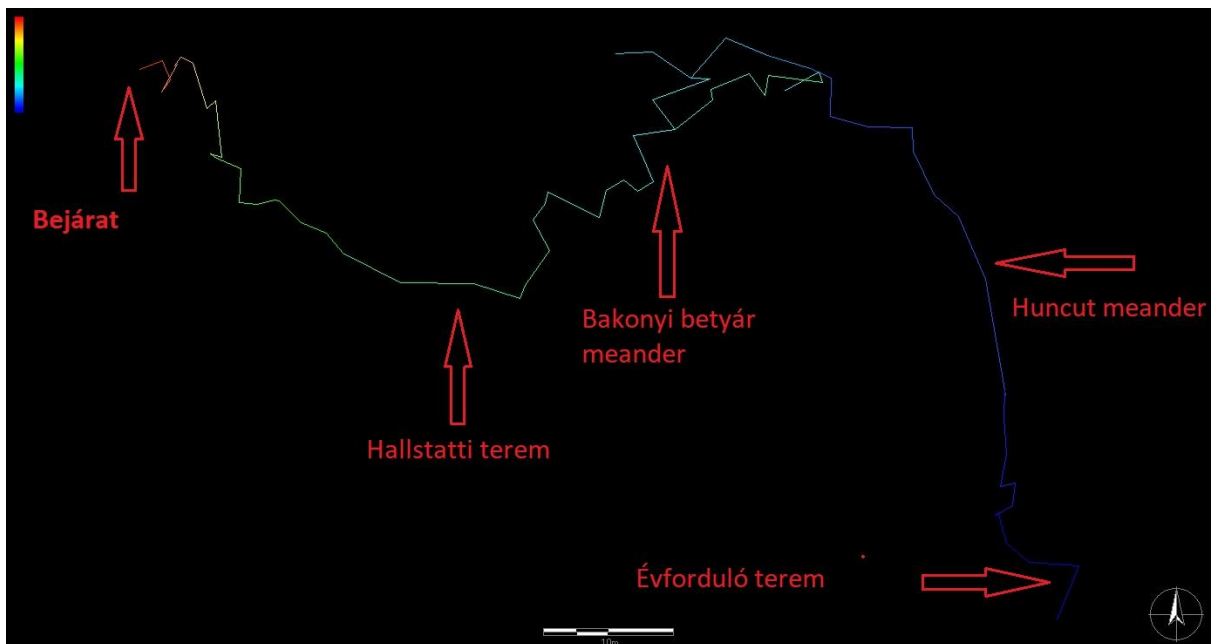
1992-es Beac térkép.

Az általunk felvett poligon dokumentációja.
Hosszmetszeti nézet.

Hosszmetszeti nézet.

Alaprajzi nézet.

Alaprajzi nézet

Irodalom

1964 - 2020 ig Természetvédelem barlangnyilvántartás
Nyerges Attila: Alsó-hegy barlangjai.
Geománia.hu
Polacsek Zsolt szóbeli közlés
Sásdi László szóbeli közlés
Szenthe István szóbeli közlés

Köszönetnyilvánítás

Mindenekelőtt köszönetem szeretném kifejezni elődeinknek, akik az akkori technikai körülmények között is sikeresen feltárták a Pócsakői-víznyelőbarlangot. Enélkül biztos el sem kezdtük volna.

Aztán Polacsek Zsoltnak, aki felhívta a figyelmemet erre a barlangra, illetve hidrológiai és geológiai összefüggéseire.

Gruber Péternek, aki a Nemzeti Park keretében támogatta a kutatásunkat.

Jósva-Torna erdészetre, akik behajtási és táborozási engedéllyel is támogattak minket.

Stieber Józsefnek és feleségének a szíveslátást.

Név szerint szeretném felsorolni azokat, akik egyszer vagy sokszor részt vettek a bontásban. Csak ahogy eszembe jutnak, nem névsor szerint. Ha valakit kihagynék, elnézését kérem.

Vlcek Gabriella, Pál Kató, Pál Zsolt, Kalotai Zsófi, Mészáros József Joe, Stieber Bence, Bekő Katinka, Kővári Katinka, Sass Dóri, Mede Marci, Bástyá elvtárs, Dalma, Taknyász, Kökény Áron, Kovács Ricsi, Gyovai Tomi, Köblös Csaba, Süle Bálint, Mátó Gergő

Fotókat készítette Kalotai Zsófia, Vlcek Gabriella, Nyerges Attila.

“A barlangkutató gyalogos katona ritkán tér haza diadalmas arccal”
(Jakucs László)

2021. 10. 04 Szentendre
Tóth Attila kutatásvezető

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Attila Tóth'.